

Sveiki! Aš – Ukmergės senamiestis

Užsukite į Ukmergę – vieną seniausių Lietuvos miestų. Pasak legendos, šių vietų miškuose kadaise gyvenusį graži mergelė, kurią žmonės vadino Vilkmerge (vilkių merga). Ji išgelbėjusi kunigaikščio Dausprungo sūnų Tautvilą nuo vilkių, todėl šis netrukus prie Šventosios upės pastatęs pilį ir vietą pavadinęs Vilkmerge, vėliau tapusia Ukmerge.

Ukmergė – vienas iš nedaugelio Lietuvos miestų, kuriame išliko autentiškas senamiestis. Atvykusius turistus visuomet žavi istoriniai neogotikos, neorenesanso, neobaroko, neoklasicizmo stiliaus mūriniai pastatai, išlikę įspūdingi įvairių tautų maldos namai, akmenimis grįstos gatvės. Tai vienas seniausių Lietuvos miestų. Nors pilies ir gyvenvietės, tikriausiai, čia būta žymiai anksčiau, pirmasis Ukmergės paminėjimas rašytiniuose šaltiniuose 1333m. yra laikomas oficialia miesto įkūrimo data. Vaikštinėdami po miesto senąją dalį, atkreipkite dėmesį į jo išdėstymą, kuriam lemiamą reikšmę turėjo gamtiniai elementai – miestas „spraudėsi“ tarp piliakalnio, Šventosios upės ir Vilkmergės upelio. Miesto raidai didelę įtaką turėjo 19 a. per Ukmergės centrą nutiesti keliai į didžiuosius Lietuvos miestus bei senasis traktas Varšuva – Sankt Peterburgas. Būtent ši kelių sankirta ir aplink ją susiformavusi aplinka šiandien yra laikoma archeologijos ir urbanistikos paminklu.

1. Ukmergės piliakalnis
2. Ukmergės Švč. Dievo Motinos Globėjos (Pokrovo) sentikių cerkvė
3. Šventosios upės krantinės promenada
4. Ukmergės kraštotyros muziejus
5. Senosios gaisrinės bokštas
6. Paminklas Lietuvos nepriklausomybei „Lituania Restituta“
7. Skulptūra „Šuo Keksas“
8. Pilies parkas
9. Švč. Trejybės bažnyčia
10. „Menų alėja“
11. Buvusi Didžioji žydų sinagoga
12. Žuvų gatvė

© Ukmergės kraštotyros muziejus

Del ekskursijos su gidu po „Ukmergės Dvarų žiedą“ kreiptis:
www.ukmergesmuziejus.lt
 Kėstučio a. 9, Ukmergė.
 +370 648 69548
 Ukmergės kraštotyros muziejus
 ekskursijos@ukmergesmuziejus.lt

Del turizmo informacijos kreiptis:
 „Mūsų kraštuvėle“
 Kano g. 1, Ukmergė.
 +370 603 10550
 Ukmergės turizmas
 turizmas@ukmergesmuziejus.lt
www.ukmergeinfo.lt

1 UKMERGĖS PILIAKALNIS

Tai labai sena kalva, naudota gynybai jau pirmajame mūsų eros tūkstantmetyje. 13 a. pradžioje piliakalnio, stūksančio Šventosios upės ir Vilkmėgėlės upelio santakoje, viršuje stovėjo medinė pilis. Įdomu tai, kad tokią natūraliai susiformavusią apžvalgos aikštelę miesto centre turi tik du Lietuvos miestai – Vilnius ir Ukmergė. Be to, Ukmergės

piliakalnis yra valstybės saugomas nekilnojamas kultūros paveldo šlaitai statūs, siekiantys net 16 m aukštį. Iki pat viršūnės piliakalnį serpantininis tankaus metalinio tinklo takas, kurio turėkluose apšvietimas.

2 UKMERGĖS ŠVČ. DIEVO MOTINOS GLOBĖJOS (POKROVO) SENTIKIŲ CERKŪVĖ

Tai unikalus medinės architektūros paveldo statinys. Cerkvė pastatyta 1873 m. Vienoje pusėje įrengta patalpa pamaldoms, kitoje – gyvenamasis būstas šventikui. I-jo pasaulinio karo metu vokiečių kariuomenė čia buvo įrengusi arklides. 2006 m. cerkvė suremontuota. Šiuo metu ji tarnauja tikintiesiems.

3 ŠVENTOSIOS UPĖS KRANTINĖS PROMENADA

Šventoji – ilgiausia vien tik per Lietuvos teritoriją tekanti upė, nuo versmių iki žiočių vingiuojanti 246 km. Ji teka ir per Ukmergės miesto širdį – senamiestį. Upės krante įrengta prieplauka baidarėms, gėlo vandens kolonėlė. Pakrante driekiasi takas, kuriuo malonu pasivaikščioti ar

pasivažinėti dviračiais, prisėsti ant suolo, apžvelgti miesto panoramą ir paupio gamtą. Mažyliams įrengta žaidimų aikštelė.

4 UKMERGĖS KRAŠTOTYROS MUZIEJUS

Nuo Ukmergės kraštotyros muziejaus įkūrimo 1944 m. gegužės 6 d., iš vieno pastato į kitą jis kėlėsi net kelis kartus. Prieš keletą metų vėl teko kraustyti, tik šįkart į renovuotas, erdvas, muziejaus reikmėms pritaikytas, buvusio kino teatro „Draugystė“ patalpas.

Naujai įrengta nuolatinė Ukmergės kraštotyros muziejaus ekspozicija pristato Ukmergės miesto istoriją ir kultūrą, kaip neatsiejamą Lietuvos istorijos dalį. Pasitelkus interaktyvias technologijas, istorinę medžiagą ir muziejuje saugomus įvairių laikmečių eksponatus, sukurta kultūrinė erdvė, kurioje kiekvienas – mažas ar didelis lankytojas – sužinos naujų faktų ir patirs istoriją per eksponuojamus daiktus.

5 SENOSIOS GAISRINĖS BOKŠTAS

18 metrų aukščio gaisrinės bokštas pastatytas XIX a. pab. Gaisrinės bokšto apžvalgos aikštelėje kabavo varpas, kuris tarnavo ir kaip miesto laikrodis, pranešinėjęs miestiečiams valandas. Ugniagesių komandos būdetojai, pagal anuomet galiojusią tvarką, iš bokšto viršutinės aikštelės dieną naktį stebėdavo, kas vyksta mieste bei jo apylinkėse. Tikslaus laiko

skelbimas buvo neatskiriama miesto gyvenimo detalė ir svarbi priešgaisrinės tarnybos veiklos dalis. Dabar šis unikalus statinys – puiki vieta pasižvalgyti po miestą. Užlipus į bokšto viršų, atsiveria nuostabi panorama. Ukmergės kraštotyros muziejus siūlo daug gerų įspūdžių paliekančią ekskursiją į senosios gaisrinės bokštą.

6 PAMINKLAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBEI „LITUANIA RESTITUTA“

Ukmergės miesto širdyje – Kęstučio aikštėje – stovintis Lietuvos Nepriklausomybės paminklas „Lituania Restituta“ pastatytas 1930 m. Ant paminklo pavaizduota vaidilutė, kurstanti aukurą ir įrašas lotynų kalba „Lituania Restituta“ – Lietuva atkurta. Tarpukario spaudoje buvo rašoma, kad tuo metu tai buvo aukščiausias paminklas Lietuvoje, kurio aukštis siekė 16,7 m. Paminklas nugriautas 1950 m., o nugriovus toje pačioje vietoje ir užkastas. Prasidėjus atgimimui, nutarta atstatyti pirmąjį paminklą remiantis išlikusiais piešiniais ir brėžiniais. 1989 m. buvo organizuota talka Kęstučio aikštėje, kurios metu iškastos apatinė ir viršutinė 6 m obelisko dalis. Paminklo pamatai buvo padaryti ir pašventinti 1989 m. gegužės 15 d.

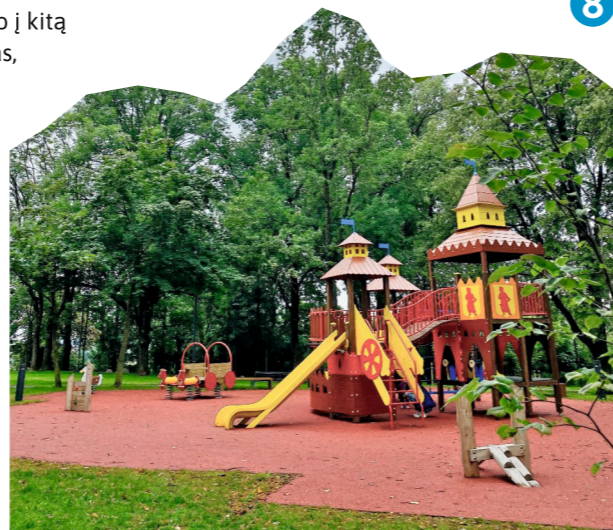

7 SKULPTŪRA „ŠUO KEKSAS“

Autorius – skulptorius Ričardas Širvelis. Pasak legendos, patrynus

šuneliui Keksui nosį, jis įsimena žmogaus kvapą ir sergsti jį visą gyvenimą. Keksas saugo ne tik Ukmergės miesto žmones, bet ir jį aplankiusius turistus, jei tik šie nepasididžiuoja paglostyti jo nosytę. „Šuo Keksas“ yra kalbančių skulptūrų maršruto „Miestas kalba Tau“ vienas iš objektų.

8 PILIES PARKAS

XIV a. sudegus medinei piliai ant piliakalnio, ant kitos kalvos, kitapus Vilkmėgėlės upelio, buvo pastatyta mūrinė pilis. Nuo tada Ukmergės miestas ėmė augti, jam suteiktos Magdeburgo teisės, vyko dideli turgūs, prekymečiai. Pilis galutinai sunyko XIX a., o šios pilies istorija apipinta legendomis, nes iki šiol rasta mažai duomenų, kaip ji atrodė, kurioje tiksliai vietoje stovėjo. Dabar šioje vietoje žaliuoja Pilies parkas, kurio šlaitai atveria nuostabią miesto panoramą. Naujai renovuotame pilies parke įrengtos 3 apžvalgos bei vaikų žaidimo aikštelės.

9 ŠVČ. TREJYBĖS BAŽNYČIA

Tai bizantiško stiliaus mūrinė bažnyčia, pastatyta 1869 m. Bažnyčios istorija mena daug permainų. 1788 m. šioje vietoje buvo pijorų vienuolyno teritorija su medine pijorų bažnyčia. 1845 m. carinė valdžia vienuolyną uždarė, bažnyčia netrukus sudegė. 1869 m. čia pastatyta mūrinė stačiatikių cerkvė. Sovietmečiu ji buvo uždaryta, paversta sandėliu, vėliau santuokos rūmais. 1991 m. bažnyčia grąžinta tikintiesiems.

10 „MENŲ ALĖJA“

„Menų alėja“ driekiasi per visą Vienuolyno gatvę. Šioje gatvėje gali aptikti tokius meno dirbinius kaip „Haiku suolelis“, Pepės Ilgakojinės skulptūra, meno projektus „Kubas“, „Knyga suartina“ ir kt.

11 BUVUSI DIDŽIOJI ŽYDŲ SINAGOGA

Didžioji sinagoga buvo pati didžiausia ir svarbiausia žydų religinė įstaiga Ukmergėje. Manoma, kad ji pastatyta ne vėliau nei XVIII amžiuje. Į ją rinkdavosi daugiausia turtingi, pasiturintys žydai, kurie čia ne tik meldavosi, bet ir aptardavo verslo, prekybos ir kitus klausimus. Iš pradžių Didžioji sinagoga, kaip ir dauguma to meto miesto pastatų, buvus medinė, tačiau maždaug 1855 m. perstatyta į mūrinę. Per didįjį 1877 m. gaisrą Didžioji sinagoga sudegė, ir jau tais pačiais metais ji pradėta atstatyti toje pačioje vietoje. Didžioji sinagoga veikė iki 1941 m. Nuo 1953 m. pastate buvo įkurta sporto mokykla.

12 ŽUVŲ GATVĖ

Būtent šioje gatvėje veikė garsusis žuvų turgelis ir įvyko vienos didžiausių muštynių Ukmergėje. Ant Žuvų g. 7 tarpukariu čia veikusios parduotuvės sienos iki šių dienų yra išlikusi dalis buvusio užrašo „Įvairios prekės Ch. Galaitė-Oguzienė“.

Šioje gatvėje būta ir daugiau parduotuvių ir įvairių dirbtuvių. 1926 m. čia įregistruota Ukmergės miesto žydų tikiybė bendruomenė. Šiandien Žuvų gatvėje gyvenimas taipogi „verda“ – veikia dirbtuvės, gražio salonai, prekiaujama įvairiomis prekėmis.

